

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

ПРОСТАРИ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЬ!

UKRAINIAN LABOR NEWS

Адреса:
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man., Canada.

три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу. — Published three times a week: on Tuesday, Thursday and Saturday.

Address:
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man., Canada.

PIK VII.

Ч. 7.

ЧЕТВЕР, 15. СІЧНЯ 1925.

WINNIPEG, MAN.

THURSDAY, JANUARY 15th, 1925.

No. 7.

VOL. VII.

Польський сойм видає поліції комуністичних послів

ВИДАЧІ ПІДЛЯГАЮТЬ ПОЛЬСЬКІЙ ПОСОЛ ЛАНЬЦУКІ І УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ ВАСИЛЬЧУК, КОЗИЦЬКИЙ ТА ЧУЧМАЙ.

Прокуратура домагалася також видачі українських послів Войтюка, Пашука, Скрипи й Приступи.

ВЕЛИКА БУЧА В СОЙМІ ІЗЗА ВИДАЧІ ПОСЛІВ.

ВАРШАВА, 19. грудня. — В Польщі йде об'єднана кампанія проти комуністів, яку провадить уряд, сойм та дефензива. Регламентна комісія сойму поставила на пленумі питання про видачу члена сойму Ланьцукого.

Одержано також пропозицію прокуратури про видачу Войтюка, Пашука, Скрипи й Приступи.

ВАРШАВА, 19. грудня. — Не вечірньому засіданню сойму обговорювалась справа про видачу посла Ланьцукого. Члени комуністичної фракції послів Скрипи й Ланьцуків у своїх промовах викрили ганебну спільку сойму та дефензиву.

За видачу Ланьцукого подано абсолютну більшість голосів.

Після голосування комуністична фракція зі співом "Інтернаціоналу" стала виходити з сали засідань. Піднявся неможливий шум. Озвірили праві послы накинувшись на комуністів. Народовий демократ Прушинський вдарив Скрипу кулаком в спину. Счинився страшний шум. Кілька хвилин у соймі чути було лише рев. Кількох послів припинили бійку. Президент сойму виключив послів Скрипу й Ланьцуків з трох засідань.

Через 20 хвилин счинився новий грандіозний скандал. Сойм

ухвалив видати судові трохи українських послів: Павла Васильчука, Козицького та Чуцького.

Після промови Васильчука Українці, Білоруси, незалежна селянська партія та комуністична фракція, зібравшись в сали, почали співати українські та білоруські пісні. Праві стукаючи в попітри, криком хотіли заглушити спів. Після цього, з ініціативи комуніста Пашука, група національних меншостей заспівала "Інтернаціонал".

Пелесовець Варліцкі вискочив на трибуну й запропонував анулювати видачу Українців. Президент обіцяв поставити це питання на порядок денний на ранішньому засіданні. Після цього національні меншости припинили обструкцію та запропонували анулювати видачу й посла Ланьцуків.

Вечером в соймовій ідалній збірці комуністи, Українці, Білоруси та незалежна селянська фракція, щоб виявити пошану. Президент сойму Ратай викликав поліцію. Загони поліції чекали на Ланьцуків. Визволенець Тутик, обурений поведінкою Ратая, заявив вимогу, щоб шпиків не було допущено в будинок сойму. Ратай примушений був дати згоду.

ЗАЯВИ КОМУНІСТИЧНИХ ПОСЛІВ.

ЗАЯВА ПОСЛА СКРИПИ.

ВАРШАВА, 19. грудня. — На засіданні сойму посол Скрипа виступив з такою заявою з приводу вимоги про видачу послів:

"Реакція відновила наступ на комуністичну партію. В цьому наступі реакція знаходить спільників серед так званих "робітничих групірок". Реакція змобілізувала весь адміністративний апарат, поліцію, шпиків, суд та прокуратури, щоб придушити комуністичний рух. Сойм видає Ланьцуків судові на основі поліцейського доносу. Ми певні, що ні в кого з вас не заговорить голос совісті й доля Ланьцуків вирішена. За одно з поліцією виступає буржуазний сойм, починаючи від народних демократів а скінчивши на пелесовицях".

ПРОМОВА ПОСЛА ЛАНЬЦУКОВОГО.

Після промови посла Скрипи на трибуну вийшов посол Ланьцуків і заявив:

"Мене обвинувачують в державній зраді по 56 арк., за яку карають смертною карою. Я не виправдуюсь, бо знаю, з ким маю тут до діла. У мене нема сумніву, що абсолютна більшість сойму буде голосувати проти мене. Всі приготування до арешту вже зроблені. Уже кілька днів сойм оточено поліцейськими агентами. Ви думаєте репресіями та насильствами задушити комуністичний рух. Але помиляєтесь. Цього не буде.

"Кілька тисяч робітників і селян різних національностей — Білорусів, Українців, Євреїв, Польків — гниють по тюрмах. Коли я вперше виступив як комуніст в соймі в 1921 році, вимагаючи амністії для політичних в'язнів, я сказав: "Комунізм вас переможе". Тепер, коли я певний, що говорю в останнє в соймі, я знову кажу: "Комунізм росте, пускає свої глибокі коріння й вже недалеко той день, коли змете репресії та насильствами задушити комуністичний рух."

ПРОМОВА ПОСЛА ВАСИЛЬЧУКА.

Забравши слово, посол Васильчук сказав:

"Ви видали зараз тих, перед ким чуєте себе безсильними, з ким ви не можете боротися. Я знаю наперед, які будуть наслідки голосування. А зараз ви видаєте першу групу Українців. Я щасливий, що маю честь належати до тої групи. Та ви не маєте чого лікувати. На крисах уже показався дим. Там

ПРОЦЕС ПРОТИ ФРАНЦУЗЬКОГО КОМУНІСТА ЖАКА САДУЛЯ.

Капітан Садуля заявляє, що Франція не хотіла співділати з більшовиками проти Німеччини.

ОРЛЕАН, Франція, 13. січня. — Перед військовим судом розпочалася тут вчора розправа проти капітана Жака Садуля, який повернувся до Парижа з початком грудня минулого року, помімо того факту, що був засуджений в 1919 році на смерть за державну зраду.

Садуля заявив, що його засуджено завдяки Нуленсові, бувшому французькому амбасадорові до Росії, який не допустив до співділати між Французами і російськими більшовиками після російської революції, коли більшовики бажали продовжати війну проти Німеччини.

Садуля сказав, що знає це як факт і що його зроблено "козлом отпущення", аби не дати французькому народові довідатися правду про російську революцію, провідників котрої було примушено підписати мировий договір з Німеччиною в Бресть-Литовську.

Розправа проти Садуля зістала відложена до часу, поки не будуть зібрані дальші доказові матеріали. За той час Садуля буде знаходитися на свободі за порукою.

ФАШИСТСЬКА ПОЛІЦІЯ АРЕШТУВАЛА В РИМІ 33 КОМУНІСТІВ.

Посли опозиційних партій не беруть участи в засіданні італійського парламенту.

РИМ, 13. січня. — Фашістська поліція зробила вчора наїзд на комуністичний мітинг на передмістті Риму і арештувала 33 комуністів.

Поліція продовжає репресивні міри і перешукування домівок за політичними противниками правительтва.

Палата послів відновила свою сесію при відсутності опозиційних послів.

РИМ, 9. січня. — Комуністична Партія видала до італійських робітників відозву, в котрій закликає їх до соціальної революції і встановлення диктатури пролетаріату.

Найблище до комуністів стоять соціалісти максималісти. Зате в оставшому опозиційному таборі нема одноціальности в переведенню якоїсь плянної акції проти фашістського режиму.

Більшість провідників опозиції обмежила свою діяльність до видання загального протесту проти фашістського терору і порушення фашістами конституції.

В протесті говориться, що парламентарне і конституційне життя в Італії є неможливе, поки фашісти правлять самовільно державою.

РИМ, 9. січня. — Всі опозиційні групи рішили в майбутньому бойкотувати парламент, який буде складатися тепер виключно з фашістських послів.

Ще нема пожежі, там ще нема революції, але цей дим перетвориться у величезну пожежу, якої загасити ви не зможете.

"Я представник мас. Інтереси мас для мене найближчі за все (голос: "скоро це скінчиться, коли відберуть вам нетікальність"). Я в розпорядженню дефензиву. Хай приходить кат з мотузкою. Нам не страшний ваші репресії. Ми вже о-

стільки вирости, що можемо пловати на ваш терор. Воля не буває без жертв. Ми готові нести ці жертви. Кампанія про нашу видачу провадиться вже давно. Сьогоднішнє голосування свідчить, що ви взяли твердий курс, щоб розсрванитись з нами. Спасібі за отвертість! Краще отвертий ворог, ніж виявлений. Ми почали війну, але не думайте, що коли заховаєте нас у в'язниці, то війна закінчиться".

РОЗМОВА З ТОВ. ЛАНЬЦУКІМ.

ВАРШАВА, 19. грудня. — Перед виходом Ланьцуків з сойму співробітник Ратаю мав з ним розмову. Ланьцуків заявив:

"Мій арешт, з одного боку, це спроба тероризувати маси, а з другого — обурюючий акт класової пієтети, який допомагає ППС. Сойм розуміє, що комуністична фракція — це один з передових постів робітничого фронту й хоче ліквідувати цей фронт. Реакція вже ліквідувала наші професійні організації, а тепер хоче ліквідувати й сойму. Зараз видають мене, а після цього будуть видані й інші.

"Я знаю, що мене арешту-

В КОРЕЇ ГОЛОДУЄ ТРИ МІЛІОНИ ЛЮДЕЙ.

ТОКІО, Японія, 13. січня. — Кореспондент "Асошієтед Прес" в Сеюлю доносить, що в Корей голодує ці зими більше як 3,000,000 людей.

В одному лише окрузі Зенра є більше як 50,000 крайних випадків голоду. Кореспондент каже, що з продовженням зими голод буде збільшатися.

ЯК МУССОЛІНІ ОХОРОНЯЄСЯ ВІД НАПАДІВ.

РИМ, 10. січня. — Вісти кружляючи на берлінській біржі, що італійський преміє Муссоліні зістав замордований, є цілком безпідставні.

Хоч відомість з Берліна є цілком не potwierджена, то поява такої поголки не є нічим дивним за огляду на факт, що сторонники Муссоліні боються від якогось часу, що на нього може бути виконаний замах.

Небезпеку цю побачив сам Муссоліні вже від кількох місяців і завів звичай ніколи не появлятися в назначеному місці в сподіваному часі.

Наприклад, як є оповіщено, що Муссоліні буде їхати з Міляно до Риму на такому то і такому потязі, то він не лише не показується на стації, але робить подорож автомобілем.

Коли є оповіщено, що преміє прибуде в даному місці в певній годині, то Муссоліні нагдо появляється годину або дві скорше і його негайно окужують його сторонники.

РАДЯНСЬКА КОМІСІЯ ПОВЕРНУЛА З БІЗЕРТИ.

ПАРИЖ, 8. січня. — Радянська комісія під проводом адмірала Крилова повернула вчора з Бізерт, в Північній Африці, де перевірювала стан кораблів чорноморської флотії, що були забрані Вранглем в 1920 році після розбиття його армії на Кримі.

Комісія нашла кораблі в ушкодженому стані. Вони є так зніщені, що без направи не зможуть навіть залізисти до радянських портів.

СОЦІАЛІСТ ПРЕЗИДЕНТОМ ПАРЛЯМЕНТУ.

БЕРЛІН, 8. січня. — Соціалістичного посла Лебе вибрали вчора президентом німецького парламенту.

Націоналісти невдоволені з цього вибору; вони кажуть, що Лебе буде за лагідний супроти комуністів, які часто парализують наради парламенту.

ПАРИЖ, 14. січня. — Півурядова агенція Гаваса повідомляє, що Павло Пенлеве зістав вчора знову вибраний президентом французької палати послів.

За ним було подано 313 голосів. Опозиція здержалася від голосування.

ВАРШАВА, 6. січня. — На підставі угоди, заключеної між польськими соціалістами і російськими соціалістами-революціонерами та меншевицями, останні переносять центр своєї діяльності з Праги і Берліна — до Варшави.

Польські соціалісти і російські соціалісти-революціонери та меншевики утворили були блок для спільної боротьби проти більшовиків.

ГЮЗ ЗРЕЗИГНУВАВ ЗІ СТАНОВИЩА ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ.

Його місце займе Аленсон Б. Готон з Нью Йорку, теперішній амбасадор Злуч. Держав до Німеччини.

ВАШІНГТОН, 12. січня. — Чарлс Еванс Гюз зрезигнував з уряду державного секретаря і на його місце приїде Френк Б. Келог з Мінесоти, що є тепер амбасадором до Великої Британії.

Резиґнація Гюза увійде в силу 4. марта, коли йому кінчиться чотири роки як він став головою державного департаменту. Зараз після цього уряд обійме Келог. Гюз поверне до приватного життя.

З уступленням Гюза, сенатор Вільям Е. Бора, голова сенатської комісії для закордонних справ, буде мати найбільший вплив в справах закордонної політики, за винятком самого президента Куліджа.

ВАШІНГТОН, 13. січня. — Аленсон Б. Готон з Нью Йорку, теперішній амбасадор Злучених Держав до Німеччини, зістав вибраний президентом Куліджем на становище амбасадора в Лондоні на місце Френка Б. Келога.

МОСКВА, 13. січня. — Газета "Правда" заявляє, що уступлення американського державного секретаря Гюза може означати скріплення радянсько-американських торговельних зносин, чого певні американські фінансові групи вже домагаються під впливом закупки С.Р.С.Р. американської бавовни.

ВАШІНГТОН, 14. січня. — Чарлс Бічер Ворен з Мішиґен, бувший амбасадор до Я-

пони і Мексика, зістав номінований президентом Куліджем на уряд головного прокуратора Злучених Держав.

Дотеперішній головний прокуратор Стоні є іменований членом найвищого суду і його іменування має ще potwierдити сенат.

ВАШІНГТОН, 14. січня. — В Білому Домі оповіщено урядом, що секретар праці Дейвіс не полишить кабінету 4. марта.

АРЕШТОВАНО ТИСЯЧІ ЧЛЕНІВ ХОРВАТСЬКОЇ СЕЛЯНСЬКОЇ ПАРТІЇ.

Розпочався процес проти Стефана Радіча, провідника партії, якого арештовано недавно в Загребі.

БІЛГОРОД, Югославія, 8. січня. — Положення в Югославії є надзвичайно грізне. Масові арештування членів хорватської селянської партії викликали загальне обурення в таборі опозиції, а з особня в Хорватії. Дотепер арештовано тисячі членів тої партії.

Вчора відбулося перше преслухання Стефана Радіча, провідника хорватської селянської партії, якого арештовано недавно в Загребі.

Правительтво обвинувачує Радіча в державній зраді на підставі документів, забраних підчас його арештування. Йому закидають, що він мав зносини не лише з радянським правительством, але й з деякими угорськими кругами в цілі повалення югославського королівства.

Масові арештування членів хорватської селянської партії продовжуються. В одному лише місті Спалато, в Далмації, арештовано більше як 600 осіб, між котрими було багато членів інших опозиційних груп.

ЗАЯВА СТРАЙКУЮЧИХ РОБІТНИКІВ З РЕСТАВРАЦІЇ ОЛИМПІЯ.

Страйкуючі робітники з реставрації "Олімпія" видали лютючку, в якій опрокиднують брехні менеджера реставрації, поміщені в газеті "Фрі Прес". Страйкері наводять такі факти:

Менеджер написав у "Фрі Прес", що його нові робітники (страйколомі) є переважно повернувшими жовнірами. У відповідь на це страйкері кажуть, що лише головний вейтер є бувшим військовим чоловіком, однак він, вони вірять, ніколи не повин служби поза Канадою.

Дальше менеджер каже, що кілька страйкуючих робітників приходили з поодинока до

реставрації і питали за своєю роботою. Страйкері називають це брехнею і кажуть, що ніхто з них не питав з поодинока за роботою, а навпаки, менеджер хотів дістати їх з поодинока до роботи.

Менеджер реставрації каже, що його нові робітники належать до інтернаціональної юні. І це не є правдою, кажуть страйкері, бо лише головний вейтер належить до тої юні.

Лютючка закликає на кінці держатися здалека від реставрації "Олімпія", так як вона несправедливо відноситься до організованого робітництва.

Дальше менеджер каже, що кілька страйкуючих робітників приходили з поодинока до

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Fritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00 Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" газета для робочого людю — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видав. Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Роб. Дому, на ринку вулиця Фрічард і Макгрегор, у Вінніпегу, Ман. М. Попович, секретар.

Передплата на рік \$4.00

Адреса: UKRAINIAN LABOR NEWS Cor. Fritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man. Canada.

ПАМ'ЯТИ ЗАМОРДОВАНИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

Нині кичається шість років, як німецькі соціал-демократичні біографісти брутально замордували Карла Лібкнехта і Розу Люксембург.

Карл Лібкнехт, син великого соціаліста-письменника Вільгельма Лібкнехта, учня К. Маркса, унаслідок від свого батька любов до працюючої класи і вогонь ненависти до вискувачів. Був він завзятим борцем-революціонером, який ніколи не йшов на ніякі уступки ворогам працюючих, який в найбільш критичній хвилині, коли його однопартійники пішли на угоди кайзерів, остався вірним робітничим визвольним ідеям і пішов за них в тюрму, а не на фронт боронити кайзерівщину.

Поруч з ним, в цій нерівній боротьбі з німецьким милітаризмом і зрадництвом соціал-демократів, стояла Роза Люксембург.

Обоє вони — і Карл і Роза — родилися в 1871 році; обоє вони дружно вели завзяту боротьбу з угодювськими провідниками ІІ. Інтернаціоналу ще перед світовою війною; обоє вони, коли вибухла війна і ІІ. Інтернаціонал пішов на угоди милітаризму, проповідували сформування ІІІ. Інтернаціоналу; обоє вони пішли в німецьку в'язницю за протиправну пропаганду; обоє їх разом визволила в 1918 році листопадова революція в Німеччині; і обоє їх разом вбили кайзерівські офіцери на спільку з соціал-демократом Носке вночі з 15. на 16. січня 1919 року на радості всесвітньої буржуазії.

Коли кайзерівська воєнщина посадила Лібкнехта в тюрму, алігетська буржуазна преса писала, що одиницький чесний чоловік в Німеччині — це Карл Лібкнехт, тому треба побити кайзера, щоб визволити Лібкнехта. Коли ж кайзерівська армія зістала розбита і Лібкнехт на чолі революційного робітництва опинився на барикадах Берліна, тоді та сама преса закричала, що кайзера можна буде дістати до рук пізніше, а тепер треба дістати до рук Карла Лібкнехта, бо він більш небезпечний, чим кайзер.

На допомогу світовій буржуазії прийшов німецький соціал-демократ Носке, якого, після захоплення в Німеччині влади соціал-демократами, було зроблено головним командантом німецьких військ. І Носке вбив Лібкнехта і Люксембург.

Це не є голосине обвинувачення, бо про вбивство Карла Лібкнехта і Розу Люксембург оповідає сам Носке у своїх "Записках про німецьку революцію".

В самий розгар революційної боротьби, Носке зібрав довоклада себе все кайзерівське офіцество, щоб при його допомозі втиснути в крові пролетарську революцію в Німеччині. Він пише в своїх записках:

"Не можна було грати ані хвилини. Я пішов з одним молодим капітаном, переродженим в циніале, до генерального штабу, щоби обміркувати з офіцерами, що були там, необхідні заходи".

А далі каже, що тим офіцером і "одним в найближчих і найбільш моїх помічниках був капітан Пабст — офіцер генерального штабу гвардійської кавалерійської стрілецької дивізії".

Штаб цієї дивізії містився в готелі "Еден". Цей самий капітан Пабст, найвірніший і найбільший помічник соціал-демократа Носке, разом з іншими офіцерами штабу цієї кавалерійської дивізії — арештували вночі 15. січня Карла Лібкнехта і Розу Люксембург, привезли їх до готелю "Еден" і тут брутально замордували.

Так лідери німецької соціал-демократії безпосередньо помогли кайзерівським біографістам убити Карла і Розу. Це вже пізніше, в 1922 році, коли в Москві комуністичний суд судив есерівських заговорників і боронити яких поїхав королівський міністер соціаліст Вандерверде, а з ним і рідний брат К. Лібкнехта, російські робітники вносили страчали його (Карлового брата) словами: "Кане, де брат твій?"

Ціаній пролетарський світ згадає день трагічної смерті Карла Лібкнехта і Розу Люксембург — бо вони були не лише німецькі революціонери, але і міжнародні. Вони боролися і умерли за визвілі не лише німецького пролетаріату, але за визвілі пролетаріату цілого світа.

Тому імена Карла і Розу невимрули в серцях поневолених мас всіх країн, рас і націй. Вони були борцями-інтернаціоналістами і згинули за всесвітню революцію, як гинули борці різних націй перед ними, як гинули і після них, як гинуть нині комуністи Польщі, Естонії від рук буржуазії своєї країни, а під опаски одобрень буржуазії всіх країн.

Польська шляхта каже: "Чого панькатися нам з комуністичними послами в сойма? Зробим з ними те, що зробила з своїм естонська буржуазія, під мур їх і кулю в серце".

Одно лише забуває буржуазія, що ніяка куля не вбе комуністичної ідеї. Коли німецька буржуазія вбивала Лібкнехта і Люксембург, в Німеччині було лише 10,000 спартаківців, які були зародком комуністичної партії. Вбивши Карла і Розу, кати не були в силі вбити зародку Комуністичної Партії Німеччини, яка нині числить 350,000 членів і мільони прихильників. І це тільки за шість літ.

Шанувати пам'яті замордованих борців без акції в користі той справи, за яку вони боролися і вмерли — не є шануванням. Щоб належно шанувати пам'яті К. Лібкнехта і Розу Люксембург, треба стати в ряди той революційної партії, яка бореться за здійснення проповідуваних Карлом і Розою ідей. Такі партії є не тільки в Німеччині, але й у всіх країнах цілого світа. Називаються вони комуністичними і лучаться в Комуністичному Інтернаціоналі.

В Канаді такою партією є також Комуністична Партія, Центральний Комітет якої видав відозви до членства і до за-

гального робітництва шанувати пам'яті смерті цих революціонерів тижнем від 18. до 25. січня. Є це тиждень Лібкнехта-Леніна.

Лібкнехт вбито 15. січня 1919 року, а Ленін умер 21. січня 1924 року.

Лібкнехт був революціонером молодого покоління, він любив молоді, гуртував її доккола себе, був її провідником, учителем. Побачивши, що старих, нерушливих соціал-демократів тільки могла виправити, він з запалом кинувся серед молоді, організував її і повів в листопадові дні 1918 р. в Берліні на барикади за соціалну революцію. Цю молоді назвав він Спартакими, в честь Спартака, провідника повставших рабів в римських часах.

Тому наша передова, свідома молоді в Канаді: повинна шанувати імя К. Лібкнехта своїм вступленням до Ліги Комуністичної Молоді.

Ленін, як провідник світового революційного пролетаріату, остав нині і після смерті. Його наука — ленінізм — започаткувала нову добу в історії розвитку революційних мас цілого світа. Шануючи цього тижня пам'яті смерті Леніна, працюючі маси повинні масово вступати в ту партію, провідником якої був Ленін — а нею є комуністична партія.

Шануючи цього тижня пам'яті свого найбільшого учителя, члени Комуністичної Партії Канади повинні устроїти ряд мітингів і на них вказати, за що боровався Ленін і кликати всі свідомі робітничі елементи ставати членами Комуністичної Партії Канади. Українські робітники, члени наших освітніх і заповомогових організацій, які не є ще членами Комуністичної Партії, повинні стати ними протягом цього тижня. Треба в шість тижнів поповнити ряди відділів У.С.К.П.К., а там, де нема відділів, треба їх зорганізувати. Досить бути співучаючим, треба самому стати активним членом К.П.К., а місце співучаючого уступити менш свідомому робітникові. Досить називати себе комуністом і не бути членом Комуністичної Партії.

Перечитавши заклики Центрального Комітету К.П.К. — виконаймо їх і тоді ми будемо мати право сказати, що ми належно шанували пам'яті революційних борців, наших учителів. Волинець.

ДО ПЕРЕДЗ'ІЗДОВИХ ДИСКУСІЙ.

Можливо, що було-б краще, коли-б ці передз'іздові дискусії було розпочато вчасніше. Однак, це тільки можливо, бо всяка дискусія є цікава лише протягом короткого періоду часу. Коли-ж вона затягається на довго і коли у ній перемелюється тільки одно й те саме, тоді дискусія втрагить своє значіння і стає нудною.

Я думаю, що наші передз'іздові дискусії нині якраз є на тому переломі, що далше вони будуть втрагати на цікавості, тимбільше що нового у них не прибавляється. А також, що з'їзд не за горами і тепер написані дискусійні статті можуть вже не полати на сторінки газети, я був би за тим, щоб дискусії вже зовсім перестали, а натомість, хто має добрі, конкретні пропозиції, щоб в короткій і ясній формі записав їх впрот на з'їзд. Це відноситься як до членів Т. У. Р.-Ф. Д., так і до членів Р.З.Т.

Ті статті, які є вже в дорозі, або у нас під руками, будуть ще вміщені в "У.Р.В." по скільки їх не дозволить місце і по скільки вони будуть вчасні. Той член-дискутант, що так говорить, сам не сприяє Р.З.Т., бо свідомо промовчує, що тому членові виплачується половину суми посмертного піомощу 32 параграфу. Коли-ж промовчується позитивно, а натискається на негативне, то це неправильно і супроти організації шкідливо.

Я прихильно до думки т. Стокалюка, з Колема, щоб таким членам-інвалідам визначити якусь досмертну допомогу. А коли-б з часом зібралось кілька таких інвалідів, то утворити для них заклад, що і для них було-б лише і для Р.З.Т. А коли-б і старенькі члени Р.З.Т. мали-б там притулок.

Далі, що до пропозиції т. Батрина, виплачувати більше грошей смертного тим, що були довше, як 5 літ членами Р.З.Т. — я також не є проти, але я за тим, щоб Р.З.Т. жило і мало чим виплачувати за помосу і посмертне всім, що є членами менше 5 років. А наклавши так високе посмертне старим членам і коли-б одного року умерло їх 10, тоді вже Р.З.Т. не мало-б чим платити за помосу і посмертного молодшим членам.

Тому, поки Р.З.Т. не вбрадось як слід в піра, нема потреби назначати великі посмертні. З асекураційними компаніями нам годі конкурувати, бо вони мають мільони. А умовини виплачування допомоги у них і тепер є гірші, чим в Р.З.Т.

Тов. Батрин каже, щоб конвенція визначила рівну суму грошей для "У.Р.В." за поміщення звітів і матеріалів. Це проблема не так легка і по моему не з того боку треба до неї підійти. До тепер практикувалось так, що Головний Заряд давав якусь суму на пресовий фонд підчас пресових кампаній. Це не практично і демократично, щоб було "Робітничо-Фармерське". Бо я вірю, що з часом і фармери будуть ставати членами Р.З.Т., а тоді виторяться те саме, що нині стається зі Стів. У.Р.Д. Також я є за тим, щоб повести широку кампанію серед робітництва інших національностей, щоб вступали в Р.З.Т. Як ми бачили зі статті т. Око, то на Заліди Канади є вже членами Р.З.Т. робітники різних націо-

Я вже не говорю про Укр. Нар. Союз, який числить около 30,000 членів і утримує таку чорносотенну щоденну газету, як "Свобода". Але там є Укр. Роб. Союз, який має около 4,500 членів і утримує "Народну Волю" три рази тижнево. Є там ще Згода Братства, яка має "Народне Слово". Є "Провідіння", яке має "Амеріку". Всі ті газети ніколи не кличуть ні за пресовим фондом, ні за передплатниками.

Бо там від місячної вкладки кожного члена відгається певний процент для газети і за те кожний член має газету і сама газета забезпечена. Коли-б там не була так поставлена справа, то половина тих чорносотенних репльівок зараз належила-б головою, а деякі не існували-б, але живі були-б.

У нас Р.З.Т. немає ще достаточного числа членів, щоб так справу поставити і крім того "У.Р.В." обслуговують ще інші наші організації, і бути виключно органом Р.З.Т. вони не можуть. Але за обслуговування Р.З.Т. треба дати їм допомогу в такому виді, щоб та допомога вийшла на користь і газеті і членам. Тому я є за тим, щоб певний відсоток з членських вкладок давати на газету за те, що вона обслуговує Р.З.Т., а в заміну кожний член повинен діставати "У.Р.В." А тоді вона постарается так обслуговувати, щоб всі її теперішні читачі стали членами Р.З.Т.

Мусій.

ПЕРЕД З'ІЗДОМ Т.У.Р.-Ф. ДІМ.

(Дискусійна стаття.)

Перечитавши найновішу дискусійну статтю т. Ока, а також і попередні, хочу сказати дещо й від себе. З думкою т. Ока, що нам потрібний перше все учитель-лірент в одній особі, я вповні годжуся. Нам потрібний вчитель, який вчить би дітей і дорослих неграмотних, який учив би співу, музики, представлення. Нам треба лекати мистецтво, бо це є великий організаційно-освітній чинник. Інші галузі науки також добрі, але вони вже для тих, що осягнули вповні перші ступні, отже ті науки добрі там, де вони надаються в Вінніпегу, Едмонтоні, Торонто, де робітники вже значно поступили вперед. Там робітники вже до певної міри створили свої відповідні мистецькі гуртки, то вони можуть думати й про щось вище.

У нас, вєсьди по молодих факілах і відділах як на сході, так і на заході, треба ще починати науку майже від азбуки. Є вже й між нами одиниці, що хочуть чогось більшого, але ці одиниці самі себе розвивають, а більшість так треба вчити. Тому я є за тим, що нам треба учителів, які провадили-б школи дітей і неграмотних дорослих, та вчили музики, співу і представлень, того що ми називаємо мистецтвом. Значить, треба учительські курси. Але-тут справа з фінансами. Добру думку подає один з товаришів зі сходу, що нам треба закласти кооперативи. Тільки це добре в майбутньому, а курси нам потрібні такий зараз, цього року. Чекати на поміч кооператив годі, бо їх перше все треба створити. Тому обовязком з'їзду є поділати про фонди для такого курсу. Я вірю, що багато ідейних товаришів підуть учитися власним коштом, хіба не будуть мати средств. А для учнів, коли будуть курси, треба щоб харчі були гуртові, то це далеко танше коштуватиме.

Н. Бординюк.

Корбин, Б. К.

ДО КОНВЕНЦІЇ РОБІТНИЧОГО ЗАПОМОГОВОГО ТОВАРИСТВА.

(Дискусійна стаття.)

Два роки минуло вже від заснування Р.З.Т. в Канаді та зближається перша конвенція, на якій мається добре упорядкувати статут цієї організації, щоби відповідати завданню та цілям Товариства. Не можна сказати, що за цей короткий час Р.З.Т. не виправдало себе. Протягом двох років кожний член Р.З.Т. міг переконатися, що потрібно доповнити, виправити статут.

Я опираюся на вискази багатьох людей, які переговорювали зі мною в справі Р.З.Т. Треба забезпечити будучннсть членства Р.З.Т. і як статут буде виправлений, а за помосу або посмертне буде відповідно, то за других два роки членство може багато збільшитися. Дотепер багато говорять, що товариство виплачує за маомох в початку більше неможливо. Говорять, що асекураційні компанії платять тисячі. Ті, що так говорять, не вираховують, що наше товариство є вигідніше для робітника, чим асекураційні компанії і навіть більше виплачує, коли порівняти за помосу, яку дістає член, коли-б хорував кожного року найменше 10 тижнів, а потім ще й умер.

Щоби догодити нашим людям, аби ніхто не мав підстави закидати щось проти статуту, то перше пічну від параграфу 4-го, де говориться так: Шляно Товариства є: Нести згідно з постановами цього статуту матеріальну поміч членам Р.З.Т. і їхнім родинам — на випадок слабості, каліцтва, а бо смерті.

Отже ми вже знаємо, що хорому членові виплачується за помосу після § 29. Коли-ж член зістане скалічений цілком, що-ж тоді? Над чим питанням треба подумати тому, що ми всі члени Р.З.Т. завжди чуюмо про те запити.

Треба встати новий параграф, або відповідно доповнити § 29. До назви також здало-

Моя думка після людських висказів є така: Щоби таким інвалідом, який зістане тяжко покалічений, ушкоджений або стане суїтником, — заопікувалися місцеві відділи Р.З.Т. в порозумінні з Гол. Зарядом, за визначенням стадої частини запомоги з головної каси, а частини з відділової каси та з добровільних датків всего членства по відділах, які повинні збиратися і пересилатися через Головний Заряд.

Дотеперішнє посмертне, яке зазначене в § 33. статута, також повинно остатися незмінене, тільки треба далше доповнити так, щоби після 5. років приналежності виплачувано родині \$550.00, після 6. років \$600.00; після 7-ох років \$650.00; після 8. років \$700.00; після 9-ох років \$750.00; після 10-ох років \$800.00; після 11. років \$850.00; після 12-ох років \$900.00; після 13-ох років \$950.00; а після 14-ох років і далше \$1000.00. Таким способом Р.З.Т. буде далеко відмінше від асекураційних компаній. Далше треба вичеркнути всі слова § 54. число 3, або замінити їх іншими словами.

Що до § 160, то було-б добре, щоб кожний урядник мав свого заступника і коли який з них умре, або зрезигнує, або що інше, то його заступник повинен заняти його місце, а Гол. Заряд повідомляє про це загал членства. Дотепер це не зроблено в справі Юркевича і Хоміцького.

Треба виразно зазначити в статуті, щоби Головний Заряд мав право розпоряджатися фондами тільки на потреби, які звязані з Р.З.Т. Щоби конвенція визначила рівну суму грошей для "У.Р.В." за поміщення звітів і всяких статей Р.З.Т. Також треба вміщувати заклики до жінок і дітей в журналі "Робітничі", за це назначити якусь платню. Бо жіноцтво ще не заінтересоване Р.З.Т., а головою в Мон-треалі.

Так само делегати конвенції повинні ухвалити резолюцію, щоби всі товариші по інших робітничих організаціях, коли самі не думають вступати до Р.З.Т., то щоби не шкодили морально його розвиткові явно, чи скрито.

Хай живе Робітниче Запомогове Товариство.

Сімеон Батрин, член Р.З.Т. Монтреал, Кве.

РОСПРАВА З КОМУНІСТАМИ В ІТАЛІЇ.

У флорентійському суді закінчилися справу вбивства в 1921 р. кількох моряків із загону, що прибув сюди приборкати робітничі місто Емполі. В справі було притягнуто 132 комуністів, які просиділи в тюрмі кілька років. Суд засудив 21 підсудних до 20—30 років ув'язнення кожного, 41 — до 10—12 років, 30 — до 2—10 років. Решту виправдало. Загалом, 92 комуністів засуджено на 1231 літ ув'язнення в тюрмі.

СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТИ ОБИКАЛІ РОБІТНИЧОЇ КАСУ.

Особлива слідча комісія профспілки залізничників в Швеції встановила, що ростраті вининні помірним скарбником спілки, соціал-демократам Карлом Бумом, становлять біля півтора мільйона корон. Профспілка деревозаготовників звернулася до поліції з заявою, в якій зазначає, що скарбник спілки Відгерен, що нещодавно застрелився, ростратив 140 тисяч корон.

Недавно викрито нову рострату, вининну в Гетсборзі скарбником місцевого відділу профспілки металістів, соціал-демократам Мубергом. Останній ростратив біля 35 тисяч корон.

У робітничих колах настирливо вимагають генеральної ревізії всіх кас професійних спілок.

ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА "УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ".

Українська робітничая преса є ознака сили і свідомості робітництва. Пам'ятайте про Пресовий Фонд і відновлення передплати!

ВАША КЛАСА І ПАРТІЯ ПОТРЕБУЮТЬ ВАС!

Тижень 18-25 січня буде рекрутаційним тижнем для Партії і Ліги Комуністичної Молоді.

Помимо загальної апатії в канадському робітничому русі, Комуністична Партія встигла задержати свою чисельну силу. Однак цього не досить. У всіх осередках є робітники, що дивляться на Комуністичну Партію як на революційну, боєву партію робітничої класи.

Щади нашого існування як Комуністична Партія, ми засіяли багато насіння — тепер мусимо почати будувати дійсну революційну силу в Канаді. Бути там, "коли прийде час", є порожньою фразою. Революції не є звичайними випадками.

Канадські робітники і десятки тисяч бідних фермерів живуть в нечуваній нужді. В країні панує безробіття. Трейд-юніонний рух є слабкий і безкровний. Неудоволення і розсудку можна знайти всюди, де лише збираються робітники.

Робітники! Чи хочете, щоб фабрики і майні належали до тих, що продукують, до робітничої класи? Чи хочете, щоб працюючий фермер був осередком від моргечових ошустів?

Робітники! Чи хочете, щоб фабрики і майні належали до тих, що продукують, до робітничої класи? Чи хочете, щоб працюючий фермер був осередком від моргечових ошустів? Чи хочете, щоб банки належали до робітничо-фермерської держави?

За боєву революційну партію канадських робітників! За ленінську Комуністичну Партію!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ КАНАДИ.

ПЕРЕД КОНВЕНЦІЄЮ Р.З.Т.

(Дискусійна стаття.)

Переглядаючи "У.Р.В.", бачу, що про з'їзд Т. У. Р.-Ф. Д. розведено широку дискусію, а про конвенцію Р.З.Т. щось мало пишуть. (Вже пишуть багато! — Замітка складача.)

А коли робітники про щось мовчать, то чин не є ознакою, що вони не зацікавлені Р.З.Т. Та це не повинно бути. В статуті Р.З.Т. говориться, що воно повинно дбати і про освітню роботу серед своїх членів, як це робить і Т. У. Р.-Ф. Д.

Що до пропозицій до конвенції, то я не погоджуюсь з Першим членом Р.З.Т. На мою думку, він переслав. Я пропонував би зробити такі пропозиції в статуті: в параграфі 31-ім — хорий член, який дістає допомогу через 10 тижнів, в разі його довшої саботажу, повинен діставати повністю, а не частково, допомогу протягом наступних 10 тижнів, замість 5; параграф 32 змінити так, щоб невиключено хорого не виключувати з Р.З.Т., виплативши йому пів-посмертне, але щоб одержував допомогу згідно статті 31. параграфу. А коли-б такий член цілком став тягарем для організації, то Голо-

вий Заряд повинен оподаткувати всі відділи пропорційно до їх членства і в такий спосіб зібрати потрібну суму на його утримання. 33. параграф треба замінити в той спосіб, що коли член умре, будучи лише три місяці членом Р.З.Т., виплатити йому 50 доларів посмертного, замість звороту членських вкладок, а решта 33-го параграфу добра.

До параграфу 48-го я пропоную таку поправку, щоб було вільно кожному членові заплатити свої членські вклади на цілий рік згори. А це тому, що коли робітник працює, то йому легше тоді заплатити 12 доларів, ніж одного долара тоді, коли він не працює. А робітники на заході більше не працюють, як працюють. Це, на мою думку, задержало б членів. По моїй думці треба усунути плачення 25 центів на адміністраційні розходи після параграфу 145.

Ще багато задалося б говорити про доповнення та зміни в статуті, але є ще багато членів, які повинні забрати голос в цій справі і тим улекшити роботу конвенції.

Коларст, Ата. Член Р.З.Т.

СТОРІНКА НАШИХ ЧИТАЧІВ

ЯК ВІН РАДІТЬ.

Обідав колишній безбоязник Крат Галічину і приїхав до Вегревил "людей розуму вчити. Дав в Народному Домі" відчит.

Перш всего накричав на патріотів. Чого, каже, сидите тут всі збанкрутовані (на розум і кишень), чому не їдете до Галічینی? Там можете тепер роботи шалені гроші! Їдте і засновуйте молочарні, бо там баби (не жінки, але баби) носить у вертах молоко до Львова!...

В салі ширій сміх. — Може носить в спідири, а не у вертах — хтось по-правдає.

Проповідник почервонів, а потім посинів. А далі говорив, чим найліпше вижити в Україні в Галічینی і поза її межам. А це можна зробити в такий спосіб. Довкола Львова побудувати чисто українські молочарні, обслуговувати Львів довкола добре діямими коровами, доїти їх і возити молоко до Львова та продавати за добру ціну. Тоді Полякам прийде капут не лише у Львові, але й у Варшаві.

Справді, чи не геніяльна думка. Наступають Поляки на Львів, а ми до коровів — коліть їх! Про інші коровацькі средства оборони я вже й не згадую. Тільки, як молоко можна винищити Поляків, це го я ніяк не второпав, бо я не дипломат. Питав інших, що були присутні на "відчиті", також не знають.

Дехто ставив запити, але "отець" розсердився й не хотів відповідати, а одного запитувача аж викляв. Хто мені, каже, не вірити, той до сім днів піде на небо. Так що аж Залізник мусів відповідати за Крата.

Коли скінчив Крат "відчит", то хоч би хто на сміх в долоні плеснув. Одна з пань розчеприлася була вже доплоні, але назад опустила, побачивши, що ніхто не збирається помагати.

Цікаво, що багато українських фермерів було того дня в місті, але ніхто з них не прийшов на "відчит". Збойкотували. Присутній. Вегревил, Ата.

МІТІНГІ ТТ. КОБЗЕЯ І НИКОЛАЄВА В МЕЛВІЛІ, САСК.

Дня 2 грудня до нашої місцевості заїхав тов. Кобзей з Саскатуна, організатор Т.У.Р.-Ф.Д. З тої нагоди відбувся у нас публічний мітинг, на якому тов. Кобзей висловив промову про розвиток людства. Промовець з'ясував розвиток людства від найдавніших часів аж до наших днів, представив, як далеко відійшло одне дике плем'я завойовуючи друге плем'я, а як-лині капіталістична класа виснує робітничу класу. І як догори ми будемо розбиті і роз'єднані, так догори капіталісти будуть, нас виснуку-

вати і чим скорше ми освідомимося зорганізуємося, тим скорше ми виводимося з капіталістичного ярма. Присутні були досить здивовані з промови тов. Кобзея.

Дня 30 грудня у нас відбувся другий мітинг, на якому промовляв тов. Ніколаєв, що повернувся недавно з організаційної подорожі серед українських фермерів в Манітобі. В своїй промові тов. Ніколаєв змалював голод і нужду, що панують серед манітобських фермерів. Він сказав, що українські фермери в північній Манітобі вже через два місяці не мають куска хліба і в жадні навіть бараболю, бо все знішив мороз, а фінансової допомоги не можна від нікого добути.

При кінці своєї промови тов. Ніколаєв закликав зібраних до читання робітничої преси і літератури, а також способом можна прийти до свідомости. А це свідомість, там і сила. Промовець закликав також присутніх організуватися під спільним прапором робітників і фермерів.

Від себе я скажу на закінчення: Хай живе і розвивається Тов. Укр. Роб. Вісти і журнал "Робітничий"! І. Космінка.

ДО МАЙНЕРІВ ЕДМОНТОНСЬКОЇ ОКОЛИЦІ.

Едмонтон, Ата.

Хочу сказати кілька слів про майнерську організацію в нашій околиці. Була у нас колись юніа, злучена з Юнайтед Майн Воркерс оф Америка, але через неабайдність її урядників і нашу власну, то-то через неабайдність самих майнерів, вона втралила той грунт, що була зложена в цій околиці і змерла.

В 1919 році менішність тутешніх майнерів організувала відділ Одної Великої Юнії. Ми працювали для юнії шире. В одній майні ми мали 90 членів і завдяки тому примусили власника копальні проітирати дати нам \$1.15 "вор бонус", як що примусимо й інших власників копальні на це згодитися. Нам прийшлося зайти до селібно-рибної прай.

Ми скликали мітінги, раділи, як вести боротьбу, організувати інших майнерів і т. д. В мирний спосіб справди з панями не можна було погодити і ми вийшли на страйк. Нас наслідало до юнії і не розуміла значіння юнійної організації.

Наші побованні здійснилися. Наш Страйк захитав мов той півень на дорозі. Власники копальні владари на нас наступом, оскаржили нас перед мінерством прай, що ми лозимо індустріальний закон. Страйк все таки ще продовжував. Вивинилося, що ми мали повідомити мінистра прай про намірений страйк, чого ми не зробили, та не репрезентуємо майнерської організації, як такої.

По довгих нарадах на мітінгах ми прийшли до переконання, що треба нам заучитися з Юнайтед Майн Воркерс оф Америка і разом, злученою майнерською силою борючись проти наших виснувачів. Ми так і зробили, вибрали своїх зюльованих урядників і вирішили левкі важкі справи так, як радим нам заступник мінистра прай і заступник президента майнерської організації. Вирішено, що ми догори вертаємо до прай, а справа "вор бонусу" має бути передана мировому судові. Цей суд визнав нам "вор бонус" і ми користали з нього ми не змогли.

Вернули майнери до прай, а там їх стали допитувати, до якої юнії вони належать. Труси від юнії повідскакували і стали на но парикати. В наслідку не стало юнії і не було ко-

му випасти за "вор бонусом", який нам признав мировий суд. Хто цьому винен, як не ми самі майнери! Але є в нас одні, хто не можуть переболіти всіх тяжких спроб установити юнійну організацію. В 1921 році ці одніці знову відновили юнію Юнайтед Майн Воркерс оф Америка. Власники копальні вирішили за всяку ціну її знищити. Ім, на жаль, пішло на поміч несправне робітничство, бізнесмени і поліція.

Нині ми знову маємо нову юнію, зведемо себе юнійними майнерами, але роботи у нас ніякої нема. Ми не приходимо на мітінги, а балакаємо по столах та хатах та нарікаємо, що жалко юнії не робить роботи.

Товариші майнери! Ми всією тою винні. Ніяка юнія не зможе нічого зробити, коли нас не буде при тії роботи. Юнія, це-ж ми самі і як ми їде робота, то значить, що ми самі її не робимо. То-ж геть будуймося. Будуймо сильну юнійну організацію, бо вона нам потрібна так, як і політична організація.

Едмонтонський майнер.

ЯК ВОНИ БРЕШУТЬ.

Бінфетт, Саск.

В англійській буржуазній газеті "Ріджайна Лідер" якийсь український "патріот" помістив брехливий допис про тутешнє робітничє товариство, в яким мій инний каже, що комуністи в Бінфетт, Саск., "вломилася до будинку української читальні ім. Т. Шевченка і силою забрали від "ширких Українців" все, що там було. Забраний маеток, каже той дописувач, вноситься \$2,200. В виду того, що допис в "Ріджайна Лідер" не відповідав правді, я згадаю тут коротко, як малася справа з будинком тутешнього українського товариства.

В околиці Бінфетт є кільканайцять копальнь вугляного вугля, в яких працюють також українські робітники. Ще в 1920 р. тут не було ніякої організації — ні націоналістичної, ні робітничої. В 1921 р. робітники почали думати про засновання організації і по-власних часі приступили до будови будинку будинку. В той час комітет складався з т. зв. патріотів і католиків і коли укінчено будову будинку, в комітеті розпочалася боротьба за те, на комі обернути будинок. Одні (католики) хотіли зробити з нього церкву, а другі ("патріоти") хотіли повернути його на стор. Ще інші хотіли показувати в будинку "мувнгі пікчерс". Товариство, до которого належала тоді будинок, називалося: Читальня Прієрті ім. Т. Шевченка. Не так сталося, як бажали собі лієпні товариства. Рядові члени товариства звинувачили на фарбованих лісах і скликали надзвичайні збори, на котрих більшість гласів рішиши, щоб будинок перейшов на власність робітничої організації. Навіть ті, що дуже слабо, нестаранно. Хоч мав маеток кричати, голосувати за тим, щоб товариство стало філією Ство. У.Р.Д. А деякі не дозволяли виступати з членства добровільно і почали долагати звороту грошей, виникли деякі неприємності, що при першій розві викликали сміх в присутніх.

Що до виступів гурта, то цей виявився зі сповом слабо. Причина, здається, та, що мало проб мали. При кінці другої дії, що закінчується будинок, кожен з членів гурта, то тут вже було до шось надзвичайного: Загнали музичну козацьку, замучились всі хлопці і дівчата на сцені, пішли козацьки на прискоди, задалось що не на найгіршому світлі. Тільки біла, що куртину, на салі олєски не вткнути. Півняли знову куртину і знову оплески. Півняли втретє, а в вже дуже, що заветься на концерт.

А. С. Саскатун, Саск. К. Ситалець.

"ДАЙ СЕРЦЮ ВОЛЮ — ЗАВЕДЕ В НЕВОЛЮ".

(Рецензія.)

Драматург, котрий істає при У. Р.Д. в Саскатуні, виставляє майже два тижні представлення й концерти. Але на сторічках "У.Р.В." ніколи не подавало рецензій цих вистав. Причина та, що всі товариші і товаришки перетягали організаційною працею. Тепер знайшлося трошки вільного часу і я, хоч не критик, одначе хочу дещо сказати про виставу драми "Дай серцю волю — заведе в неволю", яку драматург відіграв на закінчення минулого року.

Драму цю відіграно 30 грудня. І коли взяти під розвагу це, що тут виступали аматори і аматорки, самі робітники й робітничі, котрі працюють на кусок хліба, або шукають за роботою цілими днями, а ввечерами роблять проби сіву і шугук, то драма, загалом вважав, амаала надсодібно добре. Але я хоту сказати дещо про виступи поодиноких аматорів і аматорок, а це тому, що одні вважали добре а другі слабо.

І так: Семен, тоб-то любовник, грав дуже добре, тільки в любовних сценах грав холодною. Не знаю, в чім причина. Завється мені, що не узяв його в свою ролю в тих сценах. Одарк, його наречена, вивязалась добре, знала свою ролю на пам'ять, не заглядала за сфюлером. Слабше відіграла там, де стривала Семена, коли той повернувся з заробітку і там, де має бути палка і гарча любов, вона гнала байдужо-холодною, а також місцями говорива за тихо. Микита, багачий, жорстокий парубок, відіграв добре в кожній дії, з винятком останньої, в якій його трагічне виконання вигадало якось монотонним і не зробило великого вражіння на присутніх. Іван, бідний, веселий і ширий парубок вивязався менш від початку до кінця. Своїми жартами і козацьком напирсюди веселив публіку цілий час. Омелько, розважний і чесний парубок, грав добре, тільки не знав ролю на пам'ять і часто кидав оком на будку, в котрій сидів сфюлер. Аматор з него добрий, тільки треба, щоб вчився ролю на пам'ять. Морозиха відіграла дійсну сезалку, коли приймала і гостювала в себе парубків і дівчат. Коли при тім почали співати, то я ливу думками в далеку минувшину і мені здавалося, що нахождаєся в рідних сторонах України, а не в салі У.Р.Д. в Саскатуні. Маруся, котра кохає Микиту, загально вивязалась добре, тільки не знала ролю на пам'ять і це її спинало. Коли Микита зраджує її і вона божевоє, то тут вивязалась дуже добре. Видно було, що увійшла в свою ролю і перенялася трою. Христі виконала рухи добре, але за тихо говорива і публіка не чула її, одначе є вигади, що з неї буде добра аматорка, коли більше попрацює над собою. Заче-рні товариства. Рядові члени товариства звинувачили на фарбованих лісах і скликали надзвичайні збори, на котрих більшість гласів рішиши, щоб будинок перейшов на власність робітничої організації. Навіть ті, що дуже слабо, нестаранно. Хоч мав маеток кричати, голосувати за тим, щоб товариство стало філією Ство. У.Р.Д. А деякі не дозволяли виступати з членства добровільно і почали долагати звороту грошей, виникли деякі неприємності, що при першій розві викликали сміх в присутніх.

Що до виступів гурта, то цей виявився зі сповом слабо. Причина, здається, та, що мало проб мали. При кінці другої дії, що закінчується будинок, кожен з членів гурта, то тут вже було до шось надзвичайного: Загнали музичну козацьку, замучились всі хлопці і дівчата на сцені, пішли козацьки на прискоди, задалось що не на найгіршому світлі. Тільки біла, що куртину, на салі олєски не вткнути. Півняли знову куртину і знову оплески. Півняли втретє, а в вже дуже, що заветься на концерт.

А. С. Саскатун, Саск. К. Ситалець.

ПРО УКР. ПРИВАТНУ ШКОЛУ В КОПІЧИНЦЯХ.

Дорогі Товариші!

В серпні 1924 р. була поміщена в "У.Р.В." відозва до громади густинського повіту в справі відкриття фінансової помочі Укр. Прив. Школи в Копічінцях. Мене та справа зацікавила і я, пишучи звест до товариша в листі дещо написав про діяльність цієї школи. На дні в одержав відозву, де мій товариш мій иншим писав:

Українська Приватна Школа в Копічінцях тепер існує, але я думаю, що вона скоро розлетиться, а іменно через те, що наукові сили дуже зійшуться над безбоязним дітями. Через те батьки дітей бойкують школу, що вже 80 дітей учащие менше як минулого року. Учителю Остапіву (Свистуну) дир. Базник без жадних прічій віддає, з чого люди дуже невдоволені. Вона була принята на державну посаду десь на Маураха, але не хотіла, а пішла до своєї школи працювати над своєю модолою. Т муж, Свистун, також досить напружався: заохочував Спортивний Кружок, якого є головою, заложив хор, дав два концерти і т. ин. Минулого року він мав приватні лекції, а вона вчила в школі і так з того удержувалася. А цього року вившов польський закон, що приватність не будуть допускати до шкіл, то всі ті, котрим він удався лекції, вийшли до шкіл, а він лишився без нічого і ще до того ті віддалили зі школи і вона цілком лишилася без куска хліба. Ось таке то в нас. На її місці принайди Червоного (багачий сін. — Зам. моє.), котрий по збірські обходиться з дітьми, називає їх хатами, каже, що "вам свані ласти, а не до школи ходити" і т. п. Дир. Базник бє діти; одну дитину так звів, що аж до лікаря возив. Досить що з Укр. Прив. Школи всі дуже невдоволені.

От таке я доповідав про Укр. Прив. Школу в Копічінцях з листа мого товариша. Дир. Базник поводиться як сам "імператор", кого не хоче — викладає на вулицю без куска хліба, дітей бє, а ти робітнику поспий "зелени", щоб він ще гірше знавучася над твоїми братами та сестрами. Я не є проти збірки грошей на Укр. Прив. Школу в Копічінцях, але я є проти тих надзвичайних учительських сил, бо з такою поведінкою Укр. Школа далеко не піде.

На "ю думку школа повинна бути приватним місцем для дітей а не торгарином, тюремю. Лише чотири роки минуло, як я ливу шкільну лажку, отже добре знаю шкільну поведінку супроти селянських дітей. Бють дитину в школі а за що бють? За те, що не навчилася заданої лекції. А чому вона не навчилася, то учитель не спитав. Завється селянська дитина один день училася в школі, а другий день помагає батькові при господарстві. В салудний день їде та дитина до школи і сідра на ній дорозу. А чому? Бити будуть! Така то доля наших найменших братів.

З тої нагоди я написав, щоб Комітет несення помочі Укр. Прив. Школі в Копічінцях в Гемтре зробиш руска в цій справі, аби "професорська рука" не гуляла дуже по діточій спині. А Ви, товариші робітники, маете з того науки, що лише Українська Робітнича Ліга Школа служить для наших інтересів, бо в тії школі нікто над вашими дітками не збиткується. Ваші дітки виховуються в робітничій душі, а тамти не досить того, що шодні бнги, але ще насичують їх патріотизмом і роблять з них янчарів для пролетаріату.

На закінчення виваю вас, товариші робітники, послідайте своєї дити до Української Робітничої Ліги Школі і зямте те, що в цій школі наша будучність. Остаєсь.

З пролетарським привітом, Саверко. Кетмар, Б. К. 23. — XI. — 1924.

М. ІРЧАН.

В БУРЯНАХ

Другий том спогадів з громадянської війни на Україні 1920 року.

(Продовження.)

І ось, з цим самим полковим командіром та тов. Бондаренком вийшов я перед заходом сонця в поле. Спершу йшли великим-гарним парком, потім перейшли базар і слухаючи цікавих оповідань т. Ш-а, направились до галицької застави з містечком. Нараз, десь далеко в полі, впало кілька вистрелів, а за хвилину живо зататавав скоростріль. Ми пристанули і здержуючи віддахи напружено слухали. Та стрілянина не вмовкала, тільки ставала густішою і озивалася в рідних кінцях степу. Вкінці сполохано затаркотів скоростріль галицької застави зараз же під містечком. Нам стало ясно — ворог почав наступ.

Тов. Ш. мнгом кинувся до запасного куріня, що був розміщений на краю міста, а я і тов. Бондаренко побігли в цукроварню до штабу. Але в штабі нічого не знали, тільки Німець т. Ганс К. спокійно твердив, що нам прийдесть пробиватися крізь польський перестень. Минуло півтора години і стрілянина не вмовкає. На дворі сумерк розсвітав свій саван і зручно, непомітно тягне з степів тиху-теплу ніч.

Нараз — з усіх боків містечка, як-би на даний знак, затріскали рушничі. Заклекотіли, розкричали скорострільні, застисіли, жалібно й тошко кулі. Бренкнуло школо у вікнах цукроварні, задзвеніли оскілки, забрехали в кімнати куль-

ки і покотилися від мурованої стіни. Не вечір, а пекельний торохіт, в якому не почуваш зовсім, що ти жеш. Стрільють з усіх боків і нікто не знає де вільна дорога. З степу прибігли перші ранені. Розказують, що перемагаюча сила Поляків відсунулася житами і окружила Кагарлик. Застава, що була в полі 12 верств перед нами (ціла чета Галичан), попала в полон.

Людських криків не чути, тільки торохіт віткаючих обозів і клекіт вистрелів. — Командір бригади В. Антонюк і вся кіннота, що була на місці (60 шабель), wraz з тов. Бондаренком, кидается на підмогу піхоті. Але вже пізно. На базарі, з усіх боків засипали їх польські скорострільні. Кони розскочилися, на місці повернулися і вихром понеслися назад.

А доволка кинить. Гауке містечко перемінлюєся в пекло. Скріз бігають люди, стріляють, кричать, падають. Міщане й селяне ховаються по хатах, тільки замки гуркочуть. По всіх вулицях женуться обози, на спінених конях мчаться їзди. Кожний кричить, але нікто не слухає, не чує.

Найбільше нещастя, що втіти можна тільки одинокю вузкою вулицюкою, що круто вється балкою між стріжками, високими берегами. Друга вулиця з цукроварні, понад став, але її густо обстрілюють. І всі обози кинувся в страшному переподолі в балку. В крутій вулиці підвода виваждає на підводу, доляється вози, падають коні. Несамовитий крик. Курява пороку заслонює все. Але щокого не знають підводи, які женуться з-заду і насакають на купу помоланих возів та прирвадених коней, доляється самі і скоро ціла вузка вулиця забита шверств. Їа все це в повному розгоні налітає кіннота з ба-

зату. Налітає і стрімголов паде. Перемішуються люди, коні, підводи. Крик, зойки, прокльони, иржання коней, стрілянина. Хвиля бжевелів. Я схватив документи бригади, скочив на штабну повозку і — (раз мати родила!) — кинувся свобідною-небезпечною вулицюкою понад став. Добрі коні, як-би знали, що це вулиця смерті — вихром понеслися вперед. Зігнений в две, тільки по тріскоті паркану пізнаю, що нас обстрілюють. Але ось ярк, містечко кінчиться, ми в степу. Як все це стаєся, не тямлю. В містечку все ще клекотять скорострільні, але з цього боку тільки час від часу дзвякне куля.

В степу задержуються всі. Всіх узброєних піхотинців завертають назад, щоби охоронити відступ, а узброєні обозники розстрілюють ідуць вперед пробивати дорогу обозові.

Повний місяць вилити такий веселий, як-би ми поверталися з веселля. (От поганець, йому однаково!) В містечку поволі затаює і згодом зацарила роськіша-нічна тиша. Питуха сам себе: а може я сплю? Але-ж ні, все це було.

Бічними доріжками, балками й полями підводи тихо посуваються довгим рядом вперед (себто назад). Під першим місяцем доганяють вистові і передають наказ штабу бригади: — "Обози відступайте так довго, доки окремих наказом не завернуть їх".

З цього ясно, що положення невідоме. Ідемо цілу ніч. Я — без ніякої зброї, стискаю в руках важні документи штабу, щоби кожної хвилини зникнути їх, якщо нападуть на нас по дорозі. Згадаю перехитрий вечір і тільки одно вештається по голові: Кагарлик... Кагарлик... Ну, ну, знаю сам! Цього Кагарлика ніколи не забуду...

Світає. Ми проїхали близько 30 верств взад і ось — Миронівка, п'ятий штабу дивізії. Зі мною на повозці їде хворий начальник штабу бригади Білорус Караго, по давній професії учитель. З фронту ніяких відомостей, але Караго на всякий випадок висилає під Кагарлик підводу амуніції.

Весь обоз задержався на майдані села Миронівки, а я з Карагомо їдемо повозкою в штаб дивізії на станції. Була 3-тя година ранком. На станції тихо, ні салу життя. Тільки в штабі біля димляни пише сторож дижурний. Він нічого нікого не знає про кагарлицьку пригоду, а на всіх інших відтинках фронту неспокойно. Довідавшись від нас про все, штабний дижурний їде будити начальника.

Я пішов шукати тов. Барана Михайла, що працює зараз в штабі. На квартирі не найшов його, кажуць, спить десь в стодолі. Обходжу всі стодоли і ненаходжу. Даремні зусилля. Вертаючись назад до штабу, побачив я страшний картину, якої не забуду до смерті. На станції, біля вагону, напів-дежав червоноармієць, що повернувся з польського полону. Обличчя його запалене, з кровавим шрамом. Очі стомлені, запалі. Так тихо говорив, як-би боявся розбудити когось. Біля нього казанок з молоком і хліб. Але він не їсть. Водить жалібною очима по юрбі, що окружила його і видається, що просить великої милостині, якоїсь недосяжної, далекої. Знівачена, напів-тямуча людина, як-би старець, що їде з хвилі, на хвилю смерті.

Підступав я і я і слухаю його тихої, страшної мови. Слухаю і каменю. Тіло мое стигне, дерево. Забуваю, що я живий. (Далі буде.)

ЧИ ВИ ВЖЕ МАСТЕ

найновішу книжку відомого пролетарського письменника М. ІРЧАНА

